

ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับค่าขาดประโยชน์จากการใช้ระหว่างซ่อม¹

ธนาพันธ์ ลินสงวน²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับค่าขาดประโยชน์จากการใช้ระหว่างซ่อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย และค่าขาดประโยชน์จากการใช้ระหว่างซ่อม ตั้งแต่ประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี ตลอดจนไปถึงกฎหมายที่ใช้บังคับและกฎหมายอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 และคำสั่งนายทะเบียนที่ 70/2561 ซึ่งทำให้ผู้ศึกษามีความรู้และเข้าใจเรื่องค่าขาดประโยชน์จากการใช้ระหว่างซ่อมมากขึ้น

โดยเริ่มจากบริษัทประกันภัย เป็นธุรกิจที่มีการควบคุมดูแลโดยกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ โดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ มีฐานะเป็นนิติบุคคลทำหน้าที่ดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เพื่อแบ่งเบาภาระการควบคุมดูแลการบริษัทประกันจากกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งในส่วนของประกันภัยรถยนต์ คือการประกันที่บริษัทผู้รับประกันภัยทำสัญญายินยอมที่จะชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือชดเชยเงินจำนวนหนึ่งให้กับผู้เอาประกันภัยในกรณีที่เกิดความเสียหายเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้ทำสัญญาเอาประกันภัย โดยประกันภัยรถยนต์ถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือประกันภัยภาคบังคับ หรือที่เรียกว่า ประกันภัย พ.ร.บ. ซึ่งรถยนต์ทุกคันทุกชนิดจะต้องทำประกันภัยประเภทนี้ เนื่องจากถูกบังคับจากภาครัฐตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 และประกันภัยประเภทนี้ให้ความคุ้มครองและรับผิดชอบต่อความสูญเสียต่อชีวิตร่างกาย หรืออนามัยของประชาชนผู้ประสบภัยจากรถยนต์เท่านั้น หรือพูดง่ายๆ ว่า “ซ่อมคน ไม่ซ่อมรถ” และประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ เป็นการตกลงกันระหว่างผู้ซื้อ คือผู้เอาประกันภัย และผู้ขาย คือบริษัทประกันภัย โดยการเลือกซื้อความคุ้มครองประกันภัยให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ซื้อเอง โดยไม่มีผู้ใดหรือจากภาครัฐบังคับ ซึ่งประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจนี้จะรับผิดชอบต่อความเสียหายส่วนที่เกินจากความรับผิดชอบของประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ และในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุเกิดขึ้นนั้น ผู้เสียหายจำเป็นจะต้องนำรถยนต์ไปซ่อมซึ่งระยะเวลาในการซ่อมใช้เวลาหลายวัน หากรถยนต์คันนั้นเป็นรถยนต์ที่จำเป็นต้องใช้ทุกวัน ผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยสามารถเรียกค่าเสียหายในส่วนนี้ได้ ซึ่งเรียกว่า ค่าขาดประโยชน์จากการใช้ระหว่างซ่อม

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับค่าขาดประโยชน์จากการใช้ระหว่างซ่อม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ประเทือง ธนิยผล และรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ สันตาสว่าง

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เมื่อกล่าวถึงค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถระหว่างซ่อม แน่นอนว่ามีไม่กี่คนเท่านั้นที่จะทราบถึงความหมาย ความสำคัญ และสิทธิที่ตนพึงจะได้รับจากค่า ๆ นี้ แม้ว่าจะมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของค่านี้ไว้ แต่ก็ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายอันเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับค่า ๆ นี้ โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) อธิบายว่า ค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถระหว่างซ่อม เป็นส่วนหนึ่งของค่าสินไหมทดแทน ที่บริษัทประกันภัยจะต้องเข้ามารับผิดชอบแทนผู้ขับขี่ กรณีที่รถคันเอาประกันภัยภาคสมัครใจเป็นฝ่ายผิด (ประกันชั้น 1-3) กล่าวคือ ผู้ที่มีสิทธิจะได้รับค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถระหว่างซ่อม คือบุคคลที่ได้ทำประกันภัยรถยนต์ประเภทสมัครใจไว้กับบริษัทประกันภัย โดยที่เราจะต้องเป็นฝ่ายถูกนั่นเอง แต่เนื่องจากปัจจุบันประชาชนผู้เอาประกันภัยไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรมจากบริษัทประกันภัย จึงทำให้เกิดการเรียกร้องค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะบริษัทประกันไม่ยอมจ่ายค่าขาดประโยชน์ แม้ว่าปัจจุบันนี้สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้กำหนดความคุ้มครองของค่าขาดประโยชน์ที่ไว้ในเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันรถยนต์อย่างชัดเจนแล้ว แต่ยังคงมีช่องโหว่ของกฎหมายบางประการที่จำเป็นต้องมีการศึกษา และแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันให้มากยิ่งขึ้น อย่างเช่นปัญหาดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่งปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า “ค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถ” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยรถยนต์ พ.ศ. 2535

อุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดและไม่มีใครอยากให้เกิดขึ้น ผู้ใช้รถส่วนใหญ่จึงเลือกซื้อความปลอดภัยให้กับตนเองโดยการทำประกันภัยรถยนต์ เพื่อให้บริษัทประกันภัยเป็นผู้ดูแลและคุ้มครองในส่วน of ค่าเสียหายที่อันจะเกิดขึ้นในอนาคต แต่เมื่อเกิดอุบัติเหตุเกิดขึ้นแล้วจำเป็นต้องนำรถไปซ่อมซึ่งแน่นอนว่าต้องใช้เวลาหลายวัน ทำให้เกิดปัญหาว่าผู้เสียหายไม่สามารถนำรถไปใช้งานได้ต้องไปใช้บริการรถสาธารณะ ถึงแม้ว่าจะสะดวกสบายเหมือนกันแต่รถสาธารณะนั้นก็ไม่ได้ครอบคลุมไปยังสถานที่ต่างๆ ได้ทุกที่เหมือนการใช้รถส่วนบุคคล ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เกิดขึ้น ที่เรียกว่า ค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถ ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยหรือ คปภ. ได้กำหนดอัตราขั้นต่ำไว้ตามคำสั่งนายทะเบียน แต่ประเด็นปัญหายู่ตรงที่ว่า คำว่าค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถ นั้นยังไม่มีคำนิยามศัพท์ที่ไว้อย่างชัดเจน มีเพียงแต่การอธิบายของนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

แม้แต่ในกฎหมายที่บังคับใช้อย่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ที่เป็นกฎหมายหลักที่บังคับใช้เพื่อคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันภัยให้ครอบคลุมความเสียหายต่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินก็ไม่ได้มีการบัญญัติถึงคำคำนี้ ดังนั้น เมื่อไม่มีบทบัญญัติคำนิยามศัพท์คำว่า ค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถ ก็อาจส่งผลให้การตีความของคำดังกล่าวนั้นแตกต่างกันออกไป ทำให้ผู้เอาประกันไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควรจะได้ อันเนื่องมาจากเป็นผู้ที่เสียเงินเพื่อซื้อความสะดวกและปลอดภัยให้กับตนตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ เมื่อมีการตีความกฎหมายที่ต่างกันไปทำให้บริษัทประกันภัยบ่ายเบี่ยงไม่ยอมเสียค่าเสียหายใน

ส่วนตรงนี้ได้ เพื่อแก้ปัญหาความไม่ชัดเจนและความคลุมเครือ คำถามของข้อความนั้น ๆ การกำหนดค่านิยามศัพท์ของคำ ถือเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง ทั้งนี้ในการนิยามศัพท์นั้นก็ต้องมีความสอดคล้องกับอัตราเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยจ่ายด้วย เพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรตามเจตนารมณ์และเป็นธรรมให้กับสังคมใช้บังคับโดยทั่วไป

ประเด็นที่สองปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและขั้นตอนในการเรียกค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถของผู้เอาประกัน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535

ค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถในระหว่างซ่อม เป็นสิทธิอันชอบธรรมของเจ้าของรถ (ฝ่ายถูก) ที่ถูกรถที่มีประกันภัยละเมิด (ฝ่ายผิด) จนไม่สามารถใช้ประโยชน์จากรถคันนั้นได้ เพราะต้องนำรถเข้าซ่อมทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและเสียหายได้จากการนำรถไปใช้งาน จากที่ผ่านมานั้นพบว่าผู้เสียหายจากรถที่มีประกันภัยชนและเป็นฝ่ายถูกแทบจะไม่มีการเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าว แม้ว่าสิทธิดังกล่าวนี้จะระบุไว้ในหมวดความคุ้มครองทรัพย์สินบุคคลภายนอก ตามคำสั่งนายทะเบียนที่ 70/2561 โดยระบุว่าบริษัทประกันภัยต้องรับผิดชอบการขาดประโยชน์จากการใช้รถตามกฎหมายและความรับผิดชอบของบริษัทตามจริง ประชาชนส่วนใหญ่กลับไม่ทราบถึงสิทธิที่ตนพึงได้รับจากสิทธิตรงจุดนี้ เพราะบริษัทประกันภัยไม่ได้บอกลูกค้าหรือผู้เอาประกันอย่างชัดเจน และเมื่อพิจารณาตามมาตรา 862 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ระบุไว้แต่เพียงการเรียกค่าสินไหมทดแทนโดยไม่ได้อ้างถึงการเรียกร้องค่าขาดประโยชน์จากทรัพย์สินไว้เลย ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้มีสิทธิที่ได้รับไม่สามารถรู้ถึงสิทธิของตนได้ว่าสามารถเรียกได้และเรียกได้เพียงใด กับทั้งพระราชบัญญัติผู้ประสบภัยรถยนต์ พ.ศ. 2535 ก็ไม่ได้ระบุไว้เช่นกัน แม้ว่าจะมีประกาศคำสั่งนายทะเบียน คปก. เรื่องของค่าขาดประโยชน์เอาไว้นอกเหนือจากค่าสินไหมทดแทนแต่ก็เป็นหนังสือคำสั่งที่ให้ทางบริษัทประกันภัยรับรู้ให้ปฏิบัติตามเท่านั้นแต่ผู้เอาประกันภัยหาอาจรับรู้ไม่ ด้วยเหตุผลนี้เป็นเพราะการขาดการประชาสัมพันธ์ของทางบริษัทประกันภัย ทำให้ผู้ทำประกันภัยไม่รู้ถึงสิทธิของตนว่าตนมีสิทธิเพียงไร ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักสิทธิของบุคคลที่พึงมีและพึงได้การคุ้มครองตามกฎหมายอันเป็นหลักพื้นฐานแห่งสิทธิ

อีกทั้งในกระบวนการขั้นตอนของการเรียกค่าขาดประโยชน์นั้น ผู้เอาประกันต้องเป็นผู้ดำเนินการเองโดยที่บริษัทประกันภัยรถยนต์ไม่ได้ดำเนินการให้ เนื่องจากตามคำสั่งนายทะเบียนที่ 4/2551 ระบุไว้ในข้อ 7 อันว่าด้วยการยกเว้นความเสียหายต่อรถยนต์ การประกันภัยนี้ไม่คุ้มครอง ซึ่งเป็นข้อห้ามที่ทางบริษัทประกันภัยไม่ได้มีการดำเนินการให้แก่ผู้เอาประกัน ซึ่งการเรียกค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถก็จัดอยู่ในข้อห้ามนี้เช่นกัน เนื่องจากระบุไว้อย่างชัดเจนตามข้อ 7.5 จึงเป็นปัญหาว่าทำไมบริษัทประกันภัยไม่ใช้สิทธิไล่เบี้ยในส่วน of ค่าขาดประโยชน์ให้กับผู้เอาประกัน ทั้งที่สิทธิตามกรมธรรม์ว่าสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้ได้ตามคำสั่งของนายทะเบียนที่ 70/2561 แต่กลับต้องเป็นภาระของผู้เอาประกันที่จะต้องดำเนินการเอง ซึ่งตามหลักความเป็นจริงแล้ว บริษัทหรือผู้รับประกันภัยต้องเป็นฝ่ายดำเนินการเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เอาประกันตามประกาศ คปก. เพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้เอาประกันและ

เพื่อให้ผู้รับประกันภัยได้รับความสะดวกให้สมกับการที่ผู้เอาประกันภัยยอมเสียเงินเพิ่มขึ้นเพื่อซื้อความสะดวกให้แก่ตนเอง ซึ่งเป็นสิทธิที่ผู้เอาประกันภัยพึงจะได้รับ

ประเด็นที่สามปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งนายทะเบียน

การเรียกค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถ จากบริษัทประกันของกลุ่มเป็นสิทธิของผู้เอาประกันตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย โดยนายทะเบียนเป็นผู้ออกคำสั่งดังกล่าวโดยให้บริษัทผู้รับประกันภัยจะต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เมื่อพิจารณาเรื่องการเรียกค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยนั้น ตามมาตรา 37 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขใด ๆ ให้บริษัทปฏิบัติตาม โดยมาตรา 37(11) ว่าด้วย การชดเชยเงิน หรือค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย ซึ่งหมายความว่ารวมถึงค่าขาดประโยชน์ด้วยและหากบริษัทใดไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนคณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา 37 จะต้องถูกลงโทษตามมาตรา 88 ว่า บริษัทใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา 37 หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาทและถ้าเป็นกรณีการกระทำความผิดต่อเนื่อง ให้ปรับอีกไม่เกินวันละสองหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ แม้โทษตามมาตรา 88 นั้นจะมีค่าปรับที่สูง แต่เมื่อเทียบกับเงินทุนที่จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทแล้ว โทษที่ทางบริษัทจะต้องได้รับถือว่าน้อยมาก จึงทำให้มีการฟ้องร้องขึ้นศาลเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการกำหนดโทษจึงต้องเป็นไปตามหลักความเหมาะสมแห่งความผิด อันจะต้องพึงสำนึกถึงส่วนร่วมด้วย หากบริษัทไม่ยอมปฏิบัติตามผลที่เสียหายจะตกอยู่กับผู้เอาประกันภัย และจะทำให้กลายเป็นเรื่องซ้ำเดิมผู้เอาประกัน จึงเป็นประเด็นที่จะต้องแก้ไขอย่างรวดเร็ว เพื่อป้องกันและป้องปรามบริษัทประกันภัยไม่ให้กระทำความผิด และการกำหนดโทษที่หนักและสูงนั้นถือเป็นวิธีการที่สามารถคุ้มครองผู้เอาประกันไม่ให้ต้องตกเป็นผู้เสียหายได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถระหว่างซ่อม ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า “ค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถ” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535

เพิ่มเติมมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ว่า

“ค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถ” หมายความว่า ค่าชดเชยที่บริษัทประกันจะต้องจ่ายในระหว่างซ่อมรถ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าสินไหมทดแทน และให้คำนึงถึงทุนทรัพย์ในการนำส่งเบี้ยประกันของผู้เอาประกันภัยด้วย

2. ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและขั้นตอนในการเรียกค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถของผู้เอาประกันตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535

แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 6 คำสั่งนายทะเบียนที่ 70/2561 เรื่องให้แก้ไขแบบ ข้อความกรมธรรม์ ประกันภัย และเอกสารแนบท้ายของกรมธรรม์ประกันภัย ให้บริษัทที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับประกันภัยต้อง ปฏิบัติตาม เป็น

“คำสั่งนี้ให้มีผลใช้บังคับสำหรับการทำสัญญาประกันภัยกับบริษัทประกันภัย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป ในกรณีที่บริษัทยังไม่สามารถออกกรมธรรม์ประกันภัยให้เป็นไปตามคำสั่งนี้ ได้ให้ใช้กรมธรรม์ประกันภัยเดิมออกให้แก่ผู้เอาประกันภัยไปพลางก่อนได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินวันที่ 30 มิถุนายน 2562 แต่บริษัทต้องยึดถือตามแบบและข้อความกรมธรรม์ประกันภัยที่มีการแก้ไขตามคำสั่งนี้ และ ให้ประกาศโดยการโฆษณาในหนังสือพิมพ์และสื่ออื่น ๆ ไม่น้อยกว่า 2 ฉบับ เป็นเวลาติดต่อกัน 3 วัน” ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยได้รู้เป็นการทั่วกัน

และยกเลิกข้อ 7.5 ของ คำสั่งนายทะเบียนที่ 4/2551 เรื่อง ให้คู่มือตีความกรมธรรม์ประกันภัย รดยนต์แบบคุ้มครองเฉพาะ

3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งนายทะเบียน

แก้ไข มาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 เป็น

“บริษัทใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23 มาตรา 28 มาตรา 31 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 52 มาตรา 53 มาตรา 54 วรรคหนึ่งหรือไม่วางเงินสำรองประกันภัยตามมาตรา 24 หรือไม่ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา 41 หรือมาตรา 43 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และถ้าเป็นกรณีการทำความผิดต่อเนื่อง ให้ปรับ อีกไม่เกินวันละสองหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่”

และเพิ่มวรรคสอง ในมาตรา 88 เป็น

“บริษัทใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา 37 หรือไม่ ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท และถ้าเป็นกรณี การทำความผิดต่อเนื่อง ให้ปรับอีกไม่เกินวันละสองหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่”

เอกสารอ้างอิง

- กองธรรมศาสตร์และการเมือง. พจนานุกรมศัพท์ประกันภัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, 2560.
- จิตติ ดิงศักดิ์. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตราว่าด้วย จัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 395-452. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา, 2557.
- จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- จิรสุดา ไชยทุม. “ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ศึกษากรณีการทำประกันชีวิต.” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 38 ฉบับที่ 2 มีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2562.
- พรชัย สุนทรพันธ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะประกันภัย. กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย), 2558.
- มานพ สาริเสน. “ปัญหาการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทประกันภัยของผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการชุมนุม.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มขงค์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557.
- วุฒิชัย นิลาวงษ์. “ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2535.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.
- สายสุดา ینگสานนท์. “ความรับผิดชอบเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- อุเทน สุขท้าวญาติ. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเบี้ยประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มขงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559.